

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Tiszabura

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

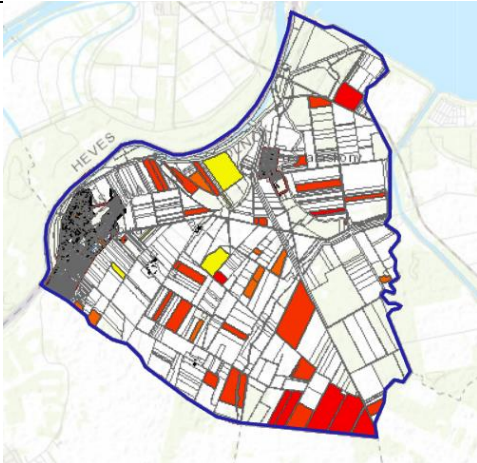
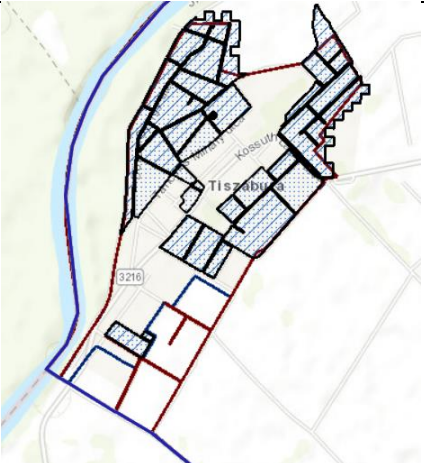
Tiszabura

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Kunhegyesi járás

Szervezet neve: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

Dátum: 2022.06.09.

	<p>Terület: 45,2 km² Lakónépeség: 2905 fő Jogállás: község Járás: Kunhegyesi Mege: <u>Jász-Nagykun-Szolnok</u></p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN/NEM</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN/NEM</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Tiszabura	
Megye	Jász-Nagykun-Szolnok	
Járás	Kunhegyesi	
Programba vonás köre	1	
Szervezet neve	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	
Lakosságszám (2021)	2905	3200
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	99%	
15 év alattiak aránya (2021)	30,6%	35%
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	104%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	11%	11%
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	91%	
Lakásszám (2011)	850	850
Üres lakások száma (2011)	110	15
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1724	2500
Lakásszám a szegregátumban (2011)	428	750
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1724	3200
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	512	850
Lakások száma (2019)	849	850
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	771	770
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	0
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	800	850
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	304	200
WC nélküli lakások száma (2011)	188	188
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	156	156
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,4	1,4
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	1315248 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	100%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2200000 Ft	3000000
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	62	30
Kiinduló kvóta érték kerekítve	27	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

Tiszabura elhelyezkedése

Tiszabura község Jász-Nagykun-Szolnok megye Kunhegyesi járásában. A község a Tisza folyásirányának bal partján fekszik. Tiszabura egy hagyományos elszegényedő alföldi település képét mutatja. Az **utak** nagyon **rossz minőségűek**, a település szempontjából **rosszul szervezett a közlekedés**. Az önkormányzat adósságrendezési eljárás alatt áll. A tömegközlekedés a kis falvas területekre jellemzően itt sem kielégítő, ami a mindennapi életben komoly fennakadásokat okoz a különböző szolgáltatások elérésében.

Lakónépesség

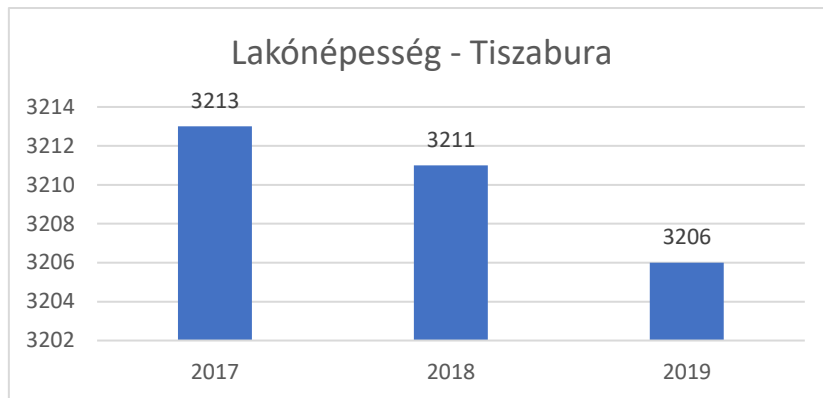
A népszámlálási adatok alapján a járásban csak két településen növekvő vagy stagnáló a lakónépesség száma, Tiszabón és Tiszaburán. A többi településen csökkenő. Tiszaburán minden korosztályban népességnövekedés figyelhető meg a 2001. és 2011-es Népszámlálás adatait összevetve.

A település lakosság korösszetétele (fő)

	0-14		15-39		40-59		60-69		70-	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Tiszabura	777	850	969	1062	587	631	182	177	110	175

Forrás: KSH 2001, 2011 népszámlálási települési adatsorok (STADAT) alapján saját szerkesztés

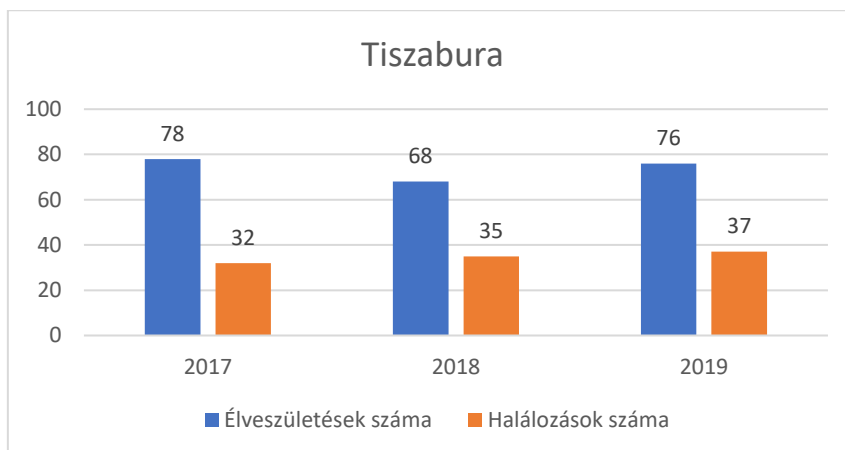
Az elmúlt három év (2017-2019) adatai alapján a lakónépesség minimális csökkenése tapasztalható.

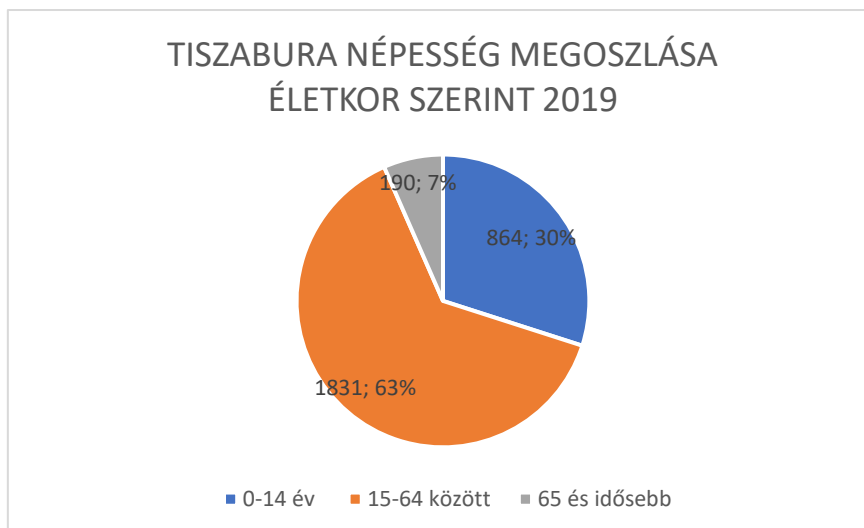

A KSH adatai szerint 2019-ben 3211-en élnek, míg 2017-ben 2971 ember alkotta Tiszabura lakosságát. A falu társadalmának 29,3%-a (817 gyermek) 14 év alatti, míg a munkaképes korúak aránya 63,2% (1880), 200 nyugdíjaskorú (6,7%) élt a településen.

Természetes szaporodás, fogyás

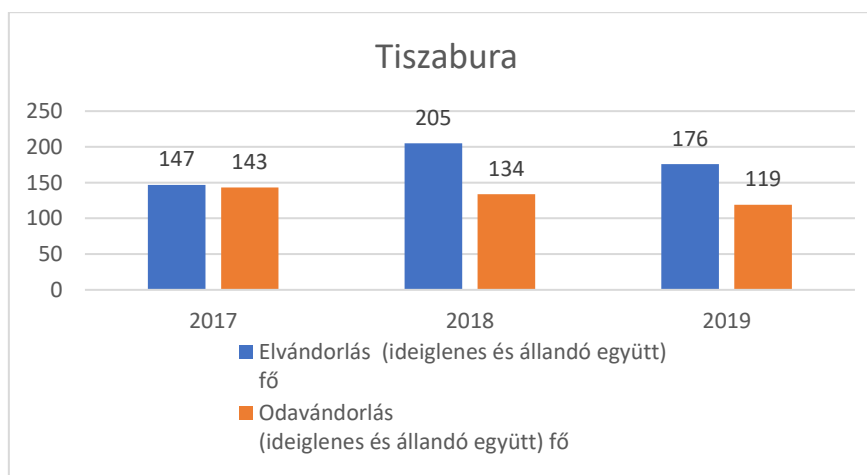
Tiszaburán az élveszületések száma magasabb volt az elmúlt három évben, mint a halálozásoké. Emellett azonban az elvándorlás nagyobb, mint az odavándorlás, így a település lakosság száma minimálisan, de csökken. Sajnos a település megtartó ereje gyenge, adottsági nem túl vonzóak, hogy helyben tartsa a településen élőket vagy vonzóvá tegye a települést a beköltözésre.

2017 és 2019 között Tiszabón és Tiszaburán született a legtöbb gyermek a járásban, miközben lakónépeességük kisebb, mint a járásközpont Kunhegyesé vagy Abádszalóké. Évről-évre hozzávetőlegesen ez a két település adja a járásban születések felét. Az életkor szerinti megoszlás alapján jól látható, hogy aktív korúak élnek a legmagasabb számban a településen (63 %) településen, míg a 65 évnél idősebbek csak a település 7 %-át teszik ki, tehát aktív korú, inkább fiatalodó településnek tekinthető Tiszabura.

Vándorlási egyenleg

Az elvándorlás-odavándorlás aránya 2017 és 2019 között negatív, magasabb az elvándorlók száma. Az elvándorlás egyik legfőbb oka, hogy az itt élő családok rossz szociális körülmények között élnek, valamint foglalkoztatás szempontjából is hátrányos helyzetű település.

Cigány (romani, beás) nemzetiségű népesség aránya

A roma lakosok aránya minden településen jelentősen nőtt a járásban 2001. és 2011. között a népszámlálási adatok szerint. Tiszaburán 2001-ben 767 fő, míg 2011-ben már 1733 fő vallotta magát

roma nemzetiségűnek. A település teljes népességszámához viszonyítva a roma nemzetiségűek aránya 60 %. A járás települései tekintetében a második legnagyobb ez az arány Tiszabő után.

Bölcsőde

Nincs bölcsőde a településen, de az építése folyamatban van. 3 csoporttal fog működni a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület fenntartásában.

Óvodai nevelés

A településen működő óvoda a Magyar Máltai Szeretetszolgálat fenntartásában működik. A szakember ellátottság egyelőre megfelelőnek mondható. Jelentős infrastrukturális fejlesztés valósul meg jelenleg. 7 csoporttal működik az óvoda, melyekbe 182 gyermek jár.

Iskolai végzettség

A járási tükör adatai alapján a megye települései közül Tiszabő és Tiszabura községekben a legmagasabb azoknak az aránya, akik az általános iskola első évfolyamát sem fejezték be, ez a 10 éves és annál idősebb népességük 2,9, illetve 3,2 %-át jelenti. Az általános iskolát befejezők 90%-a érettségit nem adó szakképzésben tanul tovább.

Általános iskola

A helyi általános iskolának a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a fenntartója. A tanulók létszáma 418 fő volt 2019. szeptemberben. Csaknem 100% a roma tanulók aránya. A településről kb. 110 gyerek jár más településre iskolába.

A Tiszaburai és Tiszabői iskola rendelkezik a legrosszabb tanulói összetétellel (HH, HHH, RGYK). A kompetencia mérések eredményei alapján ők teljesítettek a legrosszabbul. Külön csoportban oktatott SNI-s osztály működik többek között Tiszabőn és Tiszaburán. A településről Tiszaroffra és Abádszalókra járnak még iskolába a gyerekek. Középiskolába pedig Kunhegyesre járnak.

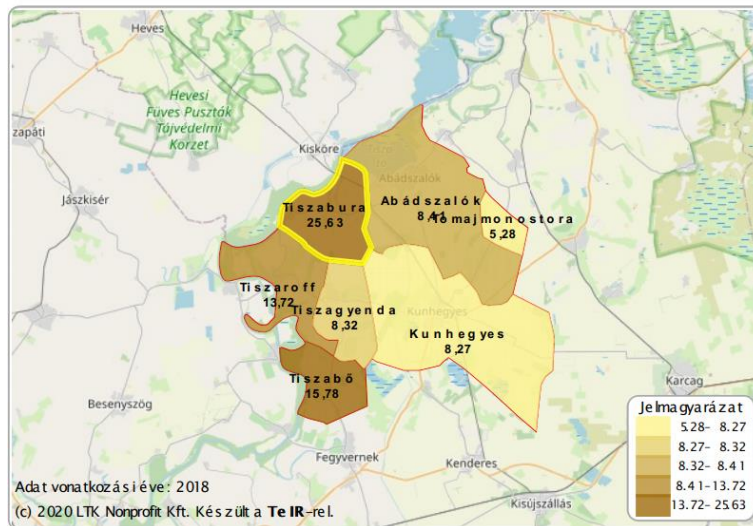
Foglalkoztatottság

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett, valamint jelentős munkanélküliséggel sújtott település a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján.

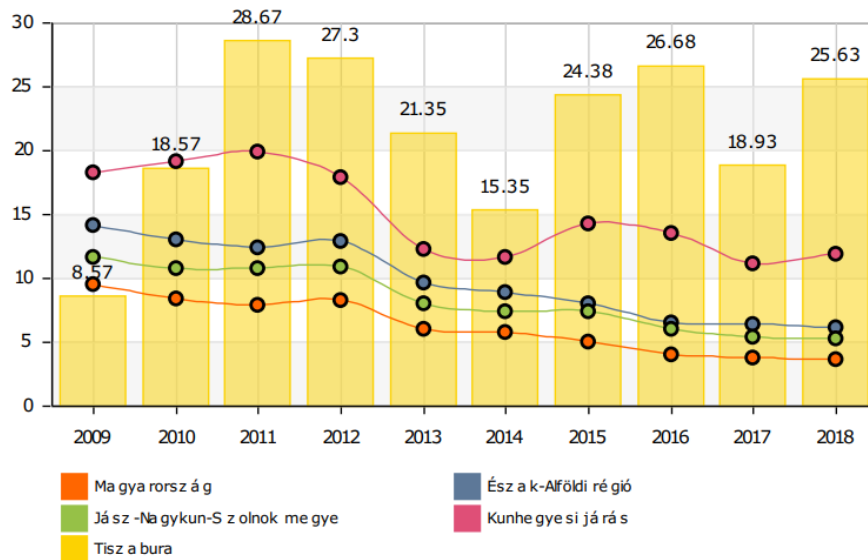
A járási tükör készítése során végzett kérdőíves felmérés alapján megállapításra került, hogy 2019-ben Kunhegyesi járás lakosainak alig háromtizede tartozott a foglalkoztatottak körébe, és 8,1 %-uk volt munkanélküli. A járás lakosai munkaerő-piaci helyzete igen hátrányos mind a megyei, régiós vagy országos adatokhoz viszonyítva is.

A munkaerő piaci hátrányokat növeli, hogy a tömegközlekedés nem kielégítő, saját autóval pedig a háztartások 76,6%-a rendelkezik (Járási Tükör), ami megnehezíti a munkába járást.

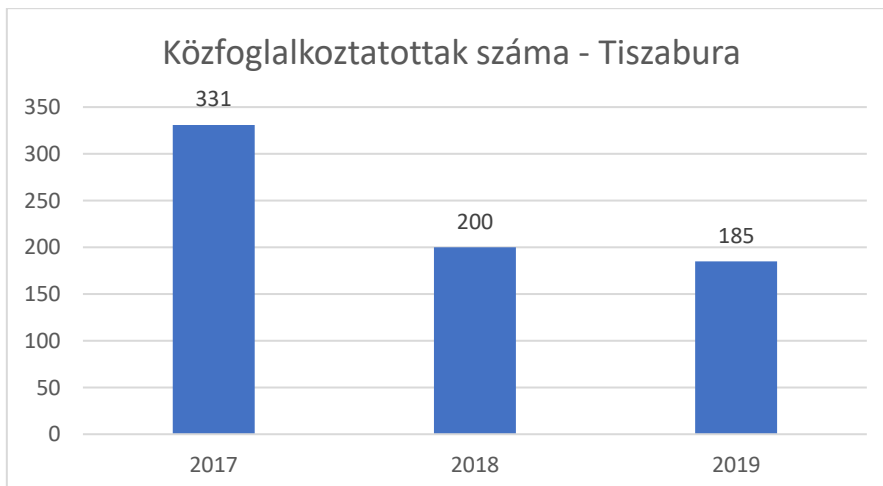
Bár Tiszaburán 63% az aktív korúak aránya, azonban a nyilvántartott álláskeresők száma a legmagasabb a járásban és 2018-ban az országos átlag többszöröse volt.

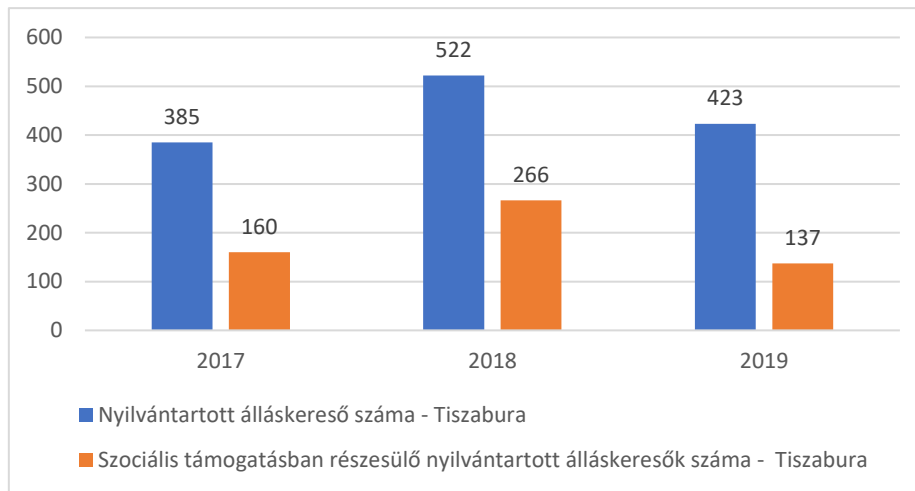

(c) 2020 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

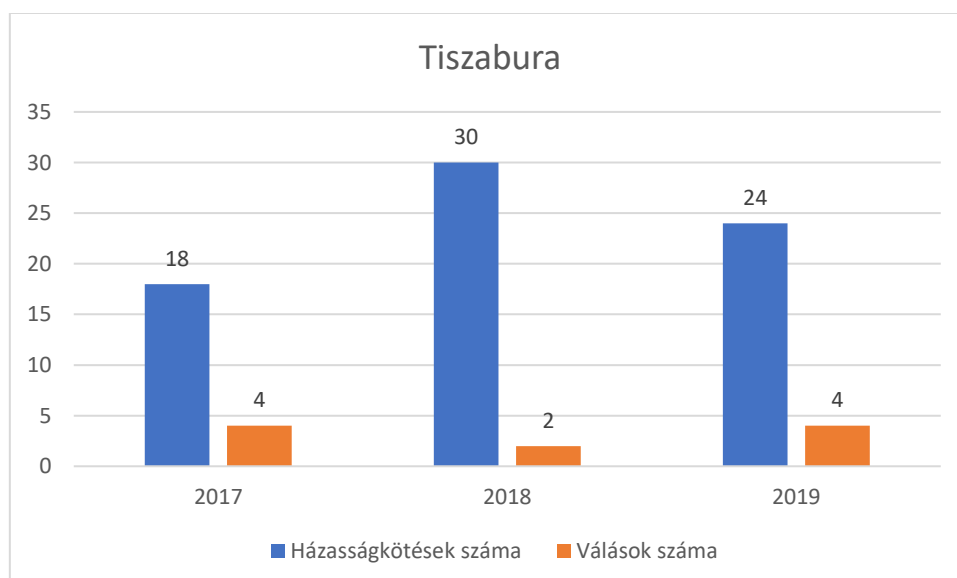

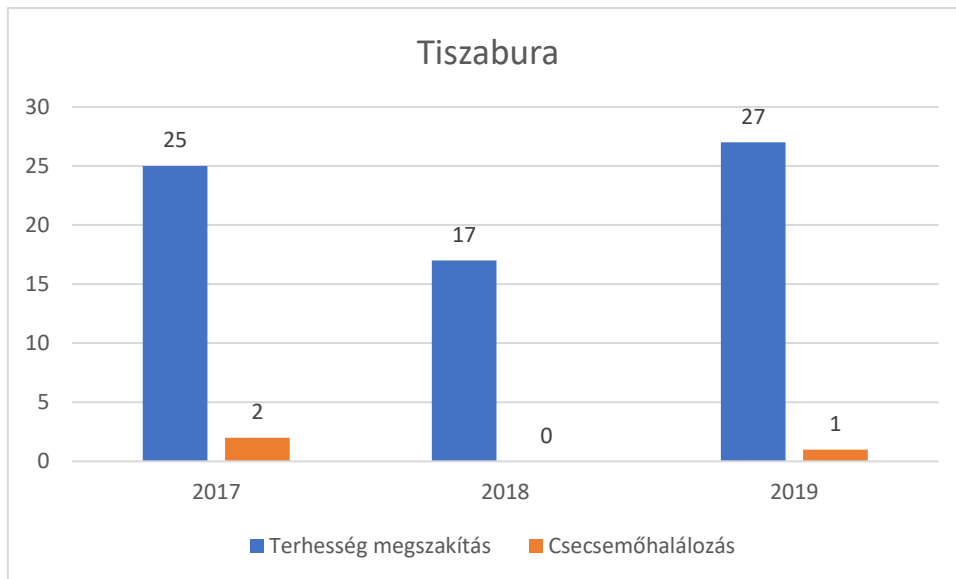

Egészségügy, Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Tiszaburán a házasságkötések száma emelkedik. A járásban a gyermekszületés szám felét Tiszabura és Tiszabő adja.

Egy háziorvosi körzet működik a településen. Fiókgyógyszertár biztosítja a gyógyszerellátást. Más egészségügyi ellátás nem elérhető a településen a védőnőn kívül. A védőnő egyedül látja el ezt a települést.

Szociális ellátórendszer, szociális szolgáltatások

A szociális szolgáltatásokkal kapcsolatban a legnagyobb probléma a járásban a megfelelő szakemberek hiánya. A családsegítő szolgálattal készült interjúk során azt tapasztaltuk, hogy a szolgáltatás átalakítása, illetve a családsegítő központok átalakítása egyelőre nehezebbé tette a működést. Továbbra is nagy az adminisztrációs teher, és a döntéshozók messzebb kerültek az ügyfelektől. Pontos statisztikai adatok nem állnak rendelkezésünkre, de a KSHTSTAR adatai szerint 2016-tól-2017-ben 121 védelembe vétel történt a járásban, ezek több mint fele Tiszabón és Tiszaburán. ("Segítő jelenlét születéstől a szakképzésig a Kunhegyesi járásban"-EFOP-1.5.1-17-2017-0002 – diagnózis alapú helyzetfeltárás projekthez készült Szociális diagnózis – Kunhegyesi járás)

Elérhető szociális ellátások a településen:

- Családsegítő és Gyermejjóléti szolgálat
- házisegítségnyújtás (2019 – 8 fő ellátott)
- Idősek nappali ellátása (20 fő)
- szociális étkeztetés (2019-ben 25 fő ellátott)
- Fogyatékos személyek otthona 155 férőhellyel (Pusztataskony)

A védelembe vételek száma sajnos folyamatosan növekszik. A településen élők nagyon rossz szociális körülmények között élnek, ami önmagában nem indokolhatja a védelembe vételt, de ez általános gyakorlat.

A fejezet fő következtetési

Következtetések a település...

...térsgégi pozíciója tekintetében:

- **rossz pozíció:** nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő;

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- **gettósodó település:** a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;

1.2 A település szerkezetének leírása

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közművek rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Tiszaburán négy kijelölt szegregátum található. Legrosszabb helyzetben a Fejlődés útja - Dankó utcai telep van, amely a falu szélén található (4-es számú szegregátum). Az egyes szegregátum a legnagyobb, Dózsa György utca és környéke.

Közel a teljes településen digitális oszlopfői mérőórák lettek kialakítva. Így az áramlopás már csak ott lehet probléma, ahol korábban kikötötték a szolgáltatást, mivel az új bekötés összességében több, mint 100.000 Ft költséggel jár. A Máltai Szeretetszolgálat folyamatosan igyekszik segíteni ezen családokat, hogy villanyórához jussanak.

A körülbelül 850 ingatlan között 153 komfort nélküli lakás található a statisztikai adatok szerint, amely a lakásállomány 18%-a. 250-300 közötti számra becsülik ezt a helyi szakemberek. Sok régi vályogház van veszélyes állapotban.

Csatorna hálózat nincs. Gáz és áramszolgáltatás teljes település szinten ki van építve.

Település lakosságához mérten kevés a lakások száma, még mindig több generáció él együtt sok házban főleg az egyes és négyes szegregátumban. Ingatlanok állapota rossz. A településközpont és a főút vonala jobban karban van tartva, rendezettebb.

Fejlesztés szempontjából a lakhatás terén az ingatlanok állapota javítható belső és külső állapotot tekintve is. Tetőszerkezetek állapotának javítása, udvarok rendezése szükséges. Nem végeznek karbantartást. Kevesen próbálják meg önerőből rendberakni az ingatlanokat, aminek részben a jövedelmi viszonyok is okai.

Télen fűtésre mindent használnak, ami éghető, akár bútort is, így folyamatosan romlanak a lakáskörülmények.

A szeméthelyzet kritikus. Nem mindenki fizeti a hulladékszállítási díjat, bár ettől szállítják a szemetet, de sokkal több termelődik, mint a szállítási kapacitás. Illegális szemétkerakás jellemző a településen (lomosok, kibontott anyagok).

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- az egész település szegregátum;
- **a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;**
- településen belül a szegregált részek a település jelentős hányadát, de kevesebb mint felét teszik ki,;
- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak;
- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el;
- nincs szegregált rész a településen.

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

A kvóta szerint 27 bérlakás van megállapítva. Erre biztosan szükség van. RRF-ből eddig lett vásárolva 5 ingatlan.

Korábbi lakhatási EFOP programból 6 db szociálisbérlakás került felújításra.

Újabb EFOP programból (Szegregált élethelyzetek – komplex telepprogram) 7 szociális bérlakás fog kialakításra kerülni 2023 májusig. A 7-ből 3 lett megvásárolva (MMSZ). Ezekbe a lakásokba a bevont 137 főből kerülhetnek majd be bérlők. Kevés azon családok száma, akik fenn is tudják tartani, fizetni tudják a bérleti díjakat. A tervezett minimum 35e Ft/hó bérleti díj ezen a településen magas, nem valószínű, hogy képes ezt a lakosság megfizetni. A kiválasztásnál fontos, hogy a szociális munkások alkalmasnak találják a családot a bérlakásba költözésre a különböző kompetenciáikat tekintetbe véve. Ezen túl szempont a jövedelmi helyzet, kiskorúak száma, gyermekét egyedül nevelő szülő stb.

FETE forrásból 4 ingatlan került megvásárlásra, 2 db felújítása folyamatban van, 1 db átmeneti jelenlétpontként, 1 db szolgálati lakásként működik.

RRF forrásból további 3 db ingatlan megvétele történt meg, felújításra később kerül sor.

A VELUX program is kapcsolódik a lakhatási körülmények javításához kizárólag krízis helyzetben.

A tetőkommandó is krízis elhárításban tud részt venni, a teljes tető felújítása, cseréje nem valósítható meg.

Futó és befejeződött projektek

A https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso adatai alapján:

EFOP-1.6.2-16-Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ESZA)/Tiszabura TISZABURA KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal Tiszaburán 199 463 397 Ft

EFOP-2.4.3-18-A szegregátumokban élők lakhatási körülményeinek javítása/Tiszabura Tutor Alapítvány a Betegek és Szegények Megsegítéséért

A szegregátumokban élők lakhatási körülményeinek javítása Tiszaburán 30 000 000 Ft

EFOP-2.4.1-16-Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ERFA)/Tiszabura TISZABURA KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal Tiszaburán ERFA 200 000 000 Ft

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Az önkormányzat együttműködő a tervezett bérlakás fejlesztéssel kapcsolatban. Évek óta szoros együttműködésben dolgoznak a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület munkatársaival. Az önkormányzat anyagi helyzete azonban nem teszi lehetővé, hogy önállóan kezdeményezzen fejlesztéseket a településen.

Közmunka programban az MMSZ 44 főt, az önkormányzat kb 160 főt foglalkoztat a településen.

A település lakosság száma növekvő. Minimális a mobilitás. Elsősorban a nem roma családok mobilak. A munkaerőpiaci adottságok miatt van elköltözés. Nem jellemző a településen belüli mobilitás sem. Idősek házába költöznek fiatalok, ha üresen marad az ingatlan és megvehető. A település központjába beköltözés időszakosan feszültséget okoz, amíg az új környezet együttélési szabályait meg nem tanulják a költöző családok tagjai.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja;
- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne;
- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

2 A lakosság helyzete

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Az egy főre jutó átlagjövedelem az országos átlag mindössze 37,5%-át éri el, a munkanélküliségi ráta pedig 25%. A gyermekek helyzetét jelzi, hogy 94,7%-uk részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben.

A településen **körülbelül 110 problémás, szociális nehézségekkel küzdő család él**, akik között nagy arányban fordul elő *elhanyagolás*. Ezekben a családokban élő a gyerekek körében **magas az iskolai és óvodai hiányzások aránya**, valamint gyakori a bűnelkövetés is az érintett fiatalok körében.

A településen élők legnagyobb problémái között a **munkanélküliséget**, az **iskolázatlanságot**, a

korai gyermekvállalást, valamint **lakókörnyezeti problémákat**, illetve a különböző **függéségek – alkohol- kábítószerhasználat –** jelenlétét kell megemlíteni. Emellett nehézséget okoz a **tisztálkodási lehetőségek hiánya**, a **gyakori betegségek** és az **egysíkú étkezési magatartás**, valamint a fiatalok túl korán létesített párkapcsolatai, amelyből következően a korai gyermekvállalás hatására **kiesnek az iskolarendszerből**.

A falu társadalma egy lényegében bezárt világban él, ahol egyáltalán nem látnak jövőképet. Ezeket a problémákat az alacsony iskolázottság és ebből következően a településen jelenlévő nagy mértékű munkanélküliség folyamatosan erősít, így a nehézségek generációkon keresztül fennmaradnak.

Az óvoda vezetője a településen élők legnagyobb problémái között a munkanélküliséget, az iskolázatlanságot, a korai gyermekvállalást, valamint lakókörnyezeti problémákat, illetve az alkohol- kábítószerhasználatot jelezte. Az általános iskola igazgatója szerint a településen élő problémás családok számára a legnagyobb nehézséget a tisztálkodási lehetőségek hiánya, a gyakori betegségek és az egysíkú étkezési magatartás jelenti, és a fiatalok túl korán létesítenek párkapcsolatokat. Nagyjából 120 gyereknek, azaz az összes óvodás 64,8%-ának életkörülményei nem teszik lehetővé az egészséges fejlődést. A gyerekek 43,2%-a, 80 óvodás a szegregátumban él. Több családon belül fűtetlen lakásokban élnek a fiatalok, de vannak olyan helyek is, ahol nincs fürdőszoba vagy mosdó a házon belül, vagy annak közművekkel való felszereltsége jelentősen hiányos. Mindemellett a gyermekorvos és az ügyelet hiánya az általánosan rossznak mondható egészségügyi állapotokat konzerválja.

Bölcsőde nincs a településen, és a folyamatosan növekvő népességszám miatt az óvoda és az iskola is kinőtte a jelenlegi épületét, amelyek bővítésre szorul, így a férőhelyeinek száma is növelhető.

A Foglalkoztatási Osztály elsősorban a közfoglalkoztatás felé irányítja a településen élő álláskeresőket. Ennek egyik oka, hogy az elsődleges munkaerő-piaci vállalatok gyakran nem **alkalmaznak romákat**, tehát nemzetiségi hovatartozás alapján diszkriminálják az esetleges jelentkezőket. Emellett a **közlekedési infrastruktúra hiányosságai** és az **utak minősége** is hátráltatja az elsődleges munkaerő-piaci elhelyezkedést, hiszen a **vállalatok buszai nem érintik a települést**.

Sok falubelinek van **letiltása, tartozása**, emiatt a hivatalos munkahelyekről – így a közfoglalkoztatásból is – érkező **fizetések 50%-át levonják**, ezért a támogatott foglalkoztatás lehetősége jelenlegi formájában nem jelent motivációt a hátrányos helyzetű embereknek.

A Tiszaburán élő **gazdaságilag nem aktív** aránya 8% volt, míg a Kunhegyesi járásban mindössze 5%. Ez több, mint **másfélszerese** a járási átlagnak. A regisztrált álláskereső tiszaburaiak (522 fő) közül 45% részesül (265 fő) **foglalkoztatást helyettesítő** támogatásban. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás nem jellemző a településen, tehát a regisztrált álláskeresők fennmaradó 55%-a feltehetően közfoglalkoztatásban dolgozik, vagy álláskeresési járadékban részesül. Emellett 220 fő **nem részesül ellátásban**.

A munkaadók jellemzően nem alkalmaznak **egyszerűsített foglalkoztatás** keretében munkavállalókat, ehelyett inkább a **fekete munkavégzés jellemző**. A Foglalkoztatási Osztály ezért – az önkormányzattal együttműködve – olyan **alkalmazási struktúrát** próbál kidolgozni, amelynek keretében a munkavállalók június 30-ig a közmunkaprogramban tudnak dolgozni, így nyáron a falubelieknek lehetőségük nyílik **mezőgazdasági idénymunkákat** vállalni, majd szeptembertől folytatódik a közmunkaprogram.

A Foglalkoztatási Osztály becslése szerint Tiszaburán 250 fő **nem regisztrált álláskereső** lehet, akik közül legalább 180 fő (72%) **feketemunkát** végez.

Az elmúlt, 2018-as évben Tiszaburán mindössze 5 munkavállaló kapott **bértámogatást**, míg 33-en jutottak **bérköltség támogatáshoz, munkaerőigény kielégítése céljából képzési szakirányban (szakképzett munkaerő közvetítése)** 5 fő kapott támogatást, és 13 fő **kapott támogatást vállalkozóvá válásához**. 2019-től kezdődően nagyon népszerű lett a **vállalkozóvá válási támogatás** igénylése, amelyre néhányan a **megélhetésüket alapozzák**. Ez a támogatás 6 hónapig biztosítja a mindenkori minimálbért, amely jelenleg bruttó 149 ezer Ft. A támogatás igényléséhez általában használatra árusítás, vagy mozgó zöldségbolt indításának céljával jelentkezők, amelyek a Foglalkoztatási Osztály szerint munkaügyi szempontból nem indokoltak.

Viszont a Foglalkoztatási Osztály nem nyújtott hozzájárulást a **munkába járáshoz kapcsolódó csoportos személyszállítás** támogatására, **munkahelymegőrző támogatást** sem biztosított, de a **hátrányos helyzetű munkavállalók továbbfoglalkoztatásának bértámogatására** sem fordított költségeket. Emellett nem támogatta a **szakképzettséggel rendelkező pályakezdő álláskeresők munkatapasztalat-szerzését** és a **munkába járáshoz kapcsolódó helyközi utazás költségeihez** sem járult hozzá.

A legfeljebb 8 általános iskolával rendelkező álláskeresőket a Foglalkoztatási Osztály elsősorban a **közfoglalkoztatás keretében** közvetíti ki. A településen élők legnagyobb foglalkoztatója a község **önkormányzata** lett, emellett szintén a **közmunkaprogramban** vannak alkalmazva a falubeliek a **KÖZIVIZIG-nél (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság)**, az **erdészetnél**, valamint a **NEFOG-nál** és a **Máltai Szeretetszolgálatnál**. Az **elsődleges munkaerőpiacon Túró József egyéni vállalkozót**, és az **Északnyugati Átjáró Oktató és Közösségfejlesztő Szociális Szövetkezetet** kell megemlíteni, mint azon munkahelyeket, ahová **8 plusz 4 hónapos támogatott foglalkoztatással** a Foglalkoztatási Osztály kiközvetíti a tiszabőieket.

A településen élők legfőbb foglalkoztatója a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, amely közfoglalkoztatási program keretében létrehozott asztalos üzem és varroda révén nyújt elhelyezkedési lehetőséget a falubelieknek. Emellett lehetőség szerint az önkormányzat (malactenyésztés, drótfonás, kerítés oszlop gyártás) is próbál a közmunkaprogramban elhelyezkedést biztosítani. Az alkalmi munkavállalás főként a mezőgazdaságban jellemző, de megjelenik építőiparban, illetve egyéb ágazatokban is átmenetileg. A településről vannak még, akik Budapestre az építőiparba, illetve Jászberénybe járnak dolgozni különböző gyári munkákat vállalva (például a Fornetti gyárba).

A foglalkoztatásban főként a nők helyzete nehéz, férfiak könnyebben ingáznak vagy vállalnak hetes/hónapos munkákat. A háztájiban állatok elvétele vannak már csak, kertművelés más hasonló településekhez képest erősebb.

A tiszaburaiak legfontosabb foglalkoztatási ingázási célpontjai között meg kell említeni **Jászberényt**, ahol a **Jász-Plasztik Kft.** alkalmazza a falubelieket, emellett sokan az **Optimal Force munkaerő közvetítő** cégen keresztül kerülnek foglalkoztatásba³, általában **gyártósori összeszereléshez** kötődő munkakörökben. A falubeliek számára munkalehetőséget biztosít a 127 km-re lévő Kiskunfélegyházán található **Fornetti gyár**, ahol általában **csomagolási feladatokat** látnak el, és a munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó **Csépjósza Kft.-n** keresztül jutnak álláshoz. Emellett a 146 km-re található **Alsónémedibe** is ingáznak a falubeliek, ahol a GLS csomagküldő szolgálat alkalmazza őket **csomagolási munkákra**, de a **jászfényszaru Samsung gyár** is elhelyezkedési lehetőséget biztosít, elsősorban a karácsonyt megelőző őszi időszakban. Az ingázást általában a **munkaadó által finanszírozott buszokkal** oldják meg

A településen élők jelentős részének jelentenek **szезonális jövedelemszerzési** lehetőséget az **mezőgazdasági idénymunkák**, amely során – többnyire **feketén foglalkoztatva** – a település környékén és a megye több településére, elsősorban Nagykörűre járnak cseresznyét és szilvát szedni, vagy kukoricát címerezni, de a megyehatáron kívül is akadnak **alkalmi mezőgazdasági napszámos**

munkalehetőségek. Az **építőiparban segédmunkákat** is könnyen el tudnak helyezkedni **nem hivatalos kőművesi segédmunkát** vállalva tudnak elhelyezkedni, és az **útépítési, aszfaltozási munkálatok** is elhelyezkedési lehetőséget jelentenek. Mindemellett a **fekete és szürkegazdaságot erősítik a nagyobb vállalatok** is (pl. nagyobb szupermarketek, környező gyárak), ahol a dolgozók teljesen ki vannak szolgáltatva a munkaadónak.

A család és gyermekvédelmi szolgálat adatai szerint a településen lévő háztartások közül **minden második** érintett valamilyen **közüzemi díjtartozással, minden harmadik háztartásnak pedig hitelkártya- vagy személyi hitel tartozása** van. A településen élők körülbelül 10%-ának lakbértartozása, további 30%-nak pedig banki tartozása van, uzsora-hiteltartozással pedig szintén nagyok sok háztartás, minden második érintett.

Tiszaburán **négy kijelölt szegregátum** található. Legrosszabb helyzetben a Fejlődés útja - Dankó utcai telep van, amely a falu szélén található.

Sok régi vályogház van veszélyes állapotban. Jellemző a sok generációs családok együttélése, ahol egy-egy szobában lakik egy család, így akár **20- 30 fő is lakhat** egy-egy ingatlanban. Az országban arányosan itt a legnagyobb a CSOK felhasználása.

Tiszabő és Tiszabura települések, a megyében tapasztalható megbélyegzettségük és **kedvezőtlen megítélésük** miatt **további hátrányban** vannak, az itt élő embereket még kevésbé alkalmazzák a foglalkoztatók. Emellett a **közlekedési infrastruktúra hiányosságai** és az **utak minősége** is hátráltatja az elsődleges munkaerő-piaci elhelyezkedést, hiszen a **vállalatok buszai nem érintik a települést.** Továbbá a gyakori **írás olvasás készségeinek hiánya** jelentős nehézséget jelent a gyárak felvételi rendszerében használt **kompetencia-tesztek kitöltése** során és a település fiatalodó társadalmához kapcsolódó sok kisgyermek is nehezíti a munkavállalást, hiszen a nők elsődleges feladata a gyermekek felügyelete. Mindemellett a férfiak féltékenysége is akadályozó tényezőként jelenik meg a munkavállalás során, ezért a férfiak és a nők közös helységben való alkalmazása nem megoldható.

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma ¹
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	kb 600 családból 30-40
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	kb 600 családból 500 körül

¹ Ezek csak becsült adatok és objektív adatokkal, statisztikákkal, felmérésekkel nincs alátámasztva, csak a terepismereten és interjúkn alapszik a becslés.

Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok: viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	kb 600 családból 60-70
--	---------------------------

3 A lakásállomány helyzete

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

Lakhatás, lakásállomány

A körülbelül 850 ingatlan között 153 komfort nélküli lakás található a statisztikai adatok szerint, amely a lakásállomány 18%-a. 250-300 közötti számra becsülik ezt a helyi szakemberek. Sok régi vályogház van veszélyes állapotban.

Csatorna hálózat nincs. Gáz és áramszolgáltatás teljes település szinten ki van építve.

Település lakosságszámhoz mérten kevés a lakások száma, még mindig több generáció él együtt sok házban főleg az egyes és négyes szegregátumban. Ingatlanok állapota rossz. A településközpont és a főút vonala jobban karban van tartva, rendezettebb.

Fejlesztés szempontjából a lakhatás terén az ingatlanok állapota javítható belső és külső állapotot tekintve is. Tetőszerkezetek állapotának javítása, udvarok rendezése szükséges. Nem végeznek karbantartást. Kevesen próbálják meg önerőből rendberakni az ingatlanokat, aminek részben a jövedelmi viszonyok is okai.

Télen fűtésre mindent használnak, ami éghető, akár bútort is, így folyamatosan romlanak a lakáskörülmények.

A szeméthyelyzet kritikus. Nem mindenki fizeti a hulladékszállítási díjat, bár ettől szállítják a szemetet, de sokkal több termelődik, mint a szállítási kapacitás. Illegális szemétkerakás jellemző a településen (lomosok, kibontott anyagok).

A településen sok régi vályogház van veszélyes állapotban. Jellemző a sok generációs családok együttélése, ahol egy-egy szobában lakik egy család, így akár **20-30 fő is lakhat** egy egy ingatlanban. A körülbelül 850 ingatlan között **153 komfort nélküli lakás** található, amely a **lakásállomány 18%-a**. Ez a valóságban is így van, nem csak a statisztikai adatok szerint. Új építésű ingatlan 2 van a településen. Sok esetben több tulajdonosa van egy ingatlannak. Nem íratják át, aminek az oka több örökös, feledékenység, tájékozatlanság. Ingatlan bérbeadására nincs lehetőség, mivel nincs ehhez elegendő ingatlan a településen. Jogosulatlan lakásfoglalás sincs ebből kifolyólag.

Megvásárolható ingatlan kb 40 db van Tiszaburán, ami lehet rossz vagy nagyon rossz állapotú is jellemzően. Körülbelül 50-50%-ban tehermentesek vagy terheltek (pl. CSOK, végrehajtás alatt).

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma ²
életveszélyes házak	0
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	100-150
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	kb 400
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	300

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

A lakások száma kevés a település lakosságszámához viszonyítva. Zsúfoltak a lakások, esetenként 30 fő is élhet egy lakásban. Mivel nincs karbantartás, így romlik a lakásállomány állapota. A körülbelül 850 ingatlan között 153 komfort nélküli lakás található a statisztikai adatok szerint, amely a lakásállomány 18%-a. 250-300 közötti számra becsülik ezt a helyi szakemberek.

A szegregátumban kb 110 ingatlanban kb 700 fő lakik. A lakások kicsik, komfort nélküliek, zsúfoltak. Tanulni szinte lehetetlen a gyerekeknek, sokszor leülni is nehéz. Nem biztosítható a magánszféra, intimitás a lakáson belül.

Sok régi vályogház van veszélyes állapotban.

Csatorna hálózat nincs. Gáz és áramszolgáltatás teljes település szinten ki van építve.

Település lakosságszámához mérten kevés a lakások száma, még mindig több generáció él együtt sok házban főleg az egyes és négyes szegregátumban. Ingatlanok állapota rossz. A településközpont és a főút vonala jobban karban van tartva, rendezettebb.

Fejlesztés szempontjából a lakhatás terén az ingatlanok állapota javítható belső és külső állapotot tekintve is. Tetőszerkezetek állapotának javítása, udvarok rendezése szükséges. Nem végeznek karbantartást. Kevesen próbálják meg önerőből rendberakni az ingatlanokat, aminek részben a jövedelmi viszonyok is okai.

² Ezek csak becsült adatok és objektív adatokkal, statisztikákkal, felmérésekkel nincs alátámasztva, csak a terepismereten és interjúkn alapszik a becslés.

Télen fűtésre mindent használnak, ami éghető, akár bútort is, így folyamatosan romlanak a lakáskörülmények.

A szeméthyelyzet kritikus. Nem mindenki fizeti a hulladékszállítási díjat, bár ettől szállítják a szemetet, de sokkal több termelődik, mint a szállítási kapacitás. Illegális szeméttlerakás jellemző a településen (lomosok, kibontott anyagok).

A településen sok régi vályogház van veszélyes állapotban.

Az épületek állapotához szakember felmérése szükséges, anélkül nem konkretizálható.

Az eladósodottság nagymértékben jellemző, nagyon alacsony vagy nincs állandó jövedelem. Akinek van, az hitelek miatt (banki, áruvásárlási hitel stb.), vagy szolgáltatói tartozások miatt adósodik el. TAJ kártya, biztosítási jogviszony hiánya miatt egészségügyi ellátás felé nagyon jellemző a magas tartozások felhalmozása (sürgősségi ellátás van, de azon felül mindent fizetni kell). Fekete munkát vállalnak döntő többségében. Adósságrendezés ellenére az eladósodottság nagyarányú.

Szolgálati lakásokat a pedagógusoknak, védőnőnek és óvónőnek biztosítottak.

A szegregált élethelyzetek projekt keretében 7 lakást szeretnének venni kb 100nm-eseket. A programban 44 főt kell beköltöztetni. Közbeszerzés a közeljövőben lesz kiírva. Ez még nagyon kevés, a település lakhatási problémáinak megoldásához nem elegendő. Szükség van a FETE bérlakás programra. Szabályrendszer kialakítása szükséges a fenntarthatóság érdekében! 3 hónapos szerződések lesznek a szegregált élethelyzetek programban a bérlakásba költözőkkel. Ez költségnövekedést fog jelenteni a család számára, hiszen egy család kell fizesse egy ház költségeit beköltözés után, míg eddig több család osztozott a költségeken. Kártyás mérőórák lesznek felszerelve ezekben az ingatlanokban.

FETE forrásból 4 ingatlan került megvásárlásra.

Optimálisan a családok 10%-a számára 50-70 lakásra lenne szükség a helyi szakemberek szerint.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálvá³

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	0	0	0	0	0
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit	kb 100	kb 50	0	kb 100-150	

³ kb 600 család él a 850 lakásban. A táblázat a helyi szakemberek által becsült családok számát tartalmazza, nem a házakét. Konkrét adatok nem állnak rendelkezésre.

csinálni					
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	kb 50	kb 260		kb 400	
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	kb 30-40	kb 230	kb 70	kb 300	
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen					
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen					

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutatkozó nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

Tiszabura lakhatási helyzetének javításához nélkülözhetetlen az ingatlanok átláthatatlan tulajdonviszonyainak rendezése. Emellett a háztartások anyagi helyzetének folyamatos rendezésére is törekedni kell, hiszen a legszegényebb családokban egy személyre lebontva átlagosan havi 8-12 ezer Ft-ból élnek. Az emiatt kialakuló létbizonytalanság hatására a mindennapi túlélésre rendezkednek be az emberek, ez pedig a szocializáció során tovább öröklődik a gyerekekre, akik tovább viszik a szülők szegénységét, szociális helyzetét és normarendszerét. A kertek drótkerítéssel való bekerítése egyrészt az ingatlanok védeleméhez nyújtana segítséget, másrészt a kertprogramban való részvételt is meg tudná alapozni. Továbbá kiemelt szükség lenne az előre fizetős mérőórák felszerelésének folytatására, emellett az előre fizetős vízórák felszerelési lehetőségének megoldására, illetve a házak energetikai fejlesztésére, elsősorban napelemekkel való ellátására.

A közösség bevonása a fejlesztési folyamatokba nélkülözhetetlen. A helyi kulcsemberek részéről tud hatásos lenni a mintaadás, az értékek közvetítése. A helyben, saját maguk teremtette értékek megbecsülése ekkor lesz elérhető („Én építettem”).

A munkaerőpiac fejlesztése a településen akkor lehetséges, ha megvalósul a közműszolgáltatás fejlesztés. Ellenkező esetben, ahogy jelenleg is, nem lesz befektető vállalkozó a településen, nem lesz helyben munkalehetőség. Ezen túl az önkormányzati fejlesztések is akkor tudnak létrejönni, ha lesz saját bevétele az önkormányzatnak, lesz helyi iparűzési adó bevétel.

A komfortfokozat növelő beruházások, bármilyen lakhatási beavatkozási segítség nélkülözhetetlen, mivel a bérlakás program önmagában nem oldja meg a lakhatási problémákat. Ilyen beavatkozások lehetnek a nyílászáró csere, tetőcsere, kerítés, házak külső állapotának javítása a saját tulajdonú házaknál. Ezek megvalósítása a helyi „szakember – teamek” által valósulhatnának meg hatékonyan, akik bevonják a tulajdonost is ezekbe a munkálatokba.

Családsegítés, folyamatos mentorálás szükséges mindenképpen a bérlakás programhoz. Az együttélés szabályainak betartása más lesz a település központjában, mint a szegregátumban jelenleg. Erre is fel kell készíteni a családokat. A család megélhetésének biztosítása fontos – közfoglalkoztatás, nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatás, mivel a segélyek nem elegendőek a bérlakások fenntartásához. Alternatív fűtési módok bevezetése szükséges. Az önkormányzat 115 főt foglalkoztat közfoglalkoztatásban.

Háztartási programelemeket kell biztosítani a férfiaknak (karbantartás, kisebb javítások, háztartási praktikumok, vályogházak kezelése stb.). Ehhez szakemberek is vannak a településen pl. MMSZ asztalosüzemben. Bérlakás programba kerülők felkészítése kapcsolódjon ehhez – karbantartás, eszközök használata, takarékoság stb.

A családok bevonása - pl. tetőkommandó munkájába, egyéb segítő munkákba pl. udvarrendezés - elengedhetetlen.

Fenntarthatóság biztosítása érdekében a lakhatási szabályozás alapos átgondolása nagyon fontos.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

- Intézményi (oktatási intézmények, önkormányzat) és program (Jelenlét program, uniós felzárkóztató projektek) együttműködések fejlesztése a településen élő családok élethelyzetének javítása és felzárkóztatása érdekében.
- A szociális bérlakás program településszintű megismertetése, elfogadtatása.
- Az önkormányzat és a Jelenlét program lakhatási programjának összeegyeztetése.
- Az igények és a lehetőségek alapján további szociális bérlakások építése a településen.
- A hátrányos helyzetű családok adósság és jogi problémáinak kezelése, ingatlanok tulajdonviszonyainak rendezésének segítése.
- A településen élő családok akut szociális problémáinak feltárása és lehetőség szerint kezelése.
- A munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztése, az alacsony jövedelmű, főként közfoglalkoztatásban dolgozó munkavállalók legális és nyílt munkaerőpiacra történő kivezetése.

- A leromlott állagú ingatlanos folyamatos felmérése, a javításokhoz szükséges feltételek megteremtése (anyag, eszköz és szakember).
- Az egyéni tulajdonban lévő leromlott ingatlanokon állagjavítási munkálatok elvégzése, a tulajdonosok tevőleges bevonásával.
- Segítői mentorálással folyamatos karbantartási munkálatok elvégzése a tulajdonosok által, az érintett ingatlanok esetében.
- A lakhatási szociális munka elvégzésére szociális munkás szakember biztosítása.
- A lakhatási beavatkozással érintett családok mentorálása, szociális munkával történő támogatása.
- A szociális bérlakás program bérlői szabályrendszerének kidolgozása.
- A bérlakás programba bevont családok mentorálása, a helyi Jelenlét program szolgáltatásaiba és programjaiba történő bevonása.
- A családok számára közösségformáló programok szervezése a Jelenlét Program aktív részvételével.
- Alternatív fűtési módok lehetővé tétele.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok⁴

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				A kb 150 nagyon rossz állapotú ház felújítása nem gazdaságos. Ezeknek az ingatlanoknak az állaga folyamatosan romlik.
Túlszűfolt lakásból szétköltöző család költözik be				Mindenhol jellemzően túlszűfoltak a házak.
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a				A házak zsúfoltsága miatt nem valószínű, hogy

⁴ A házak állapota rossz vagy nagyon rossz. Jelenleg kb 15 üres ház van. Eladó házak száma kb. 40. A kvóta szerinti 27 bérlakás kevés lenne a településen, de a bérleti díj fizetésére nem képesek a családok a jövedelmi helyzetüket tekintve.

program nem veszi meg a lakást				lesz ilyen ház, ami megüresedik, még ha el is költözik onnan egy család.
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.